בידור המשגיח

כאשר נפטר השבוע בבית החולים אסותא, ממחלת הסרטן, המשגיח האמנותי ג'ורג' וואל (46), נצלמה מעל במת עולם הבידור הישראלי אישיות מוזרה ומעניינת, בעלת שיעור־קומה בלתי רגיל. וואל לא היה שחקן, לא היה במאי, לא היה מחבר ולא צייר תפאורות. הוא היה יצרן ובתפקידו זה מילא לעתים קרובות את כל התפקידים האחרים גם יחד.

כיצרן של מחזות מוסיקליים ואופרטות, שלא עמדו תמיד על רמה אמנותית גבוהה, היו דעות אנשי המקצוע עליו חלוקות. היו כאלה שראו בו איש־עסקים בלבד, הרואה בעסקי התיאטרון מקור לרווחים. היו אחרים שראו בו מורה־דרך ומשיח של אמנות ה־בידור העממית.

כתב „העולם הזה" פנה למספר אמנים שהכירו את וואל ועבדו עמו במרוצת הקאריירה הקצרה והסוערת שלו, שיביעו את דעתם עליו. מספרת ז'שה לוקה:

פגשתי אותו לראשונה לפני יותר מעשר שנים, מיד אחרי שבא ארצה. נדמה לי שזה היה בקפה פינתי. ראיתי גבר בלונדי מדבר עם כמה שחקנים. התישבתי לידו, וכיוון שדיברו על משכורות, אמרתי: „אם השחקנים יגיעו אי־פעם למשכורת של 500 לירה לחודש, זה יהיה דבר גדול!" הגבר פנה אלי ואמר: „תגיעו! תגיעו!" שאלתי מיד מי זה? אמרו לי שזה ג'ורג' וואל.

ג'ורג' וואל
מישחק התיאטרון

כשהכרתי אותו, לקחתי אותו לראות תיאטרון. הצגתי אז בהמטאטא ולקחתי אותו גם לשם. לא הבין מלה ממה שדיברו אבל שאל אותי מיד אם אני מוכנה להיכנס ללהקה שלו. עניתי שכן ודרשתי משכורת של 75 לירות לחודש. הוא הסכים. כעבור כמה ימים הוא בא אלי ואמר: „את לא תקבלי 75 לירות לחודש!"

„מה יש?" שאלתי, „הרי הסכמת!" הוא חזר ואמר שבשום אופן לא ישלם לי 75 לירות מפני שאחרים דורשים יותר, אז מגיע לי גם כן. ומיד הוסיף: „אני חושב שהמינימום בשבילך זה 100 לירות. פחות מזה לא אשלם!"

דבר ראשון, הוא עשה שותפות עם משה ואליק, בלי־לה־לו. לקח את השחקנים שלו, הביא אמנים שהכיר בחוץ־לארץ וכל מיני אמנים בארץ. התכנית הראשונה היתה רוויו חדשות בלי־לה־לו. מה אגיד לך? דבר כזה עוד לא היה בארץ. פעם ראשונה שעשו תלבושות ותפאורה, כמה שרק אפשר היה להכניס לאולם הקטן של יאשה חפץ.

• זה היה תפקידו הרשמי, כפי שהופיע בכל תכניות תיאטרונו.

אחרי זמן מה סגרו את לי־לה־לו, וואל פתח מיד את דורה־מי. ההצגה הראשונה היתה אופרטה — הרוזנת מריצה. וואל רצה שאשחק שם. לא היה תפקיד בשבילי, או וואל דרש שיכתבו במיוחד תפקיד בשבילי. כולם שאלו: מה פתאום? איך אפשר להכניס תפקיד קומי שבכלל לא קיים לאופרטה כזו קלאסית? אבל הוא אמר, שאין דבר כזה שלא יכול להיות. מוכרח להיות! גם ב־שושנת איסטנבול קרה אותו דבר, ובמקום שתי אחיות עשו שלוש. ככה זה היה אצלו.

סטירת לחי לזמר. אמן אחר שבא במתיצתו של וואל הוא המחזאי־הפיליטונאי אפרים קישון. סיפר קישון עליו:

ג'ורג' וואל היה האקסמפלאר האחרון של מנהל תיאטרון מהסוג הישן, שאפשר לקרוא לו: רב חובל של תיאטרון. בדרך כלל דיבר עם האנשים בשתי צורות: בצורה הגבוהה ביותר ובלחש, או בשאגת אריה. וזה היה אצלו מין חוק, ששאגת האריה תגיע תמיד שלושה ימים לפני הפרימיירה. השחקנים היו מרגישים מאוד לא־נוח, כשהגיעו אותם שלושה ימים לפני הפרימיירה. וואל עדיין לא התחיל להשתולל.

עד אותו רגע, היה יושב בכל החזרות בשורה האחרונה ולא מוציא הגה מהפה. היה יושב ושותק ורק הרגל השמאלית אצלו רעדה. שבוע לפני הפרימיירה היה אומר; מספיק! ובהתעלמות גמורה מהבמאי, היה משנה את הכל והופך את הכל. כמה שלא השקיעו כסף בהצגה, היא תמיד היתה יותר מדי זולה בשבילו.

קרה פעם מקרה, בחזרה להצגה שלי, שפרדי דורה, שצריך היה לשחק בתפקיד הראשי, בא לבטל ברגע האחרון את התפקיד שלו. הוא אמר שיופיע רק שבוע, ואחר כך יש לו התחייבויות אחרות. וואל אמר שזה לא בא בחשבון בכלל וגא להמשיך בחזרה. אחרי שאמר את זה, התישב והמשיך לשתוק. פרדי דורה ראה שאין לו עם מי לדבר והמשיך לשחק בלי חשק.

וואל קם שוב, דרש ממנו להמשיך בחזרה כמו שצריך. דורה המשיך בשלו, וואל היה צריך שוב פעם להפסיק. אחרי שזה קרה כך שש פעמים, קם וואל, הוריד את הטבעת מהאצבע, הוציא את עט הנובע מהכיס, הוריד את השעון מהיד והניח הכל על הכסא לידי. בצעדים איטיים עלה על הבמה והנחית לפרדי דורה סטירה כזו, שכל הקירות צילצלו.

אחרי שגמר, חזר למקומו וענד את השעון, החזיר את עט הנובע לכיסו, השחיל את הטבעת על אצבעו ואחר־כך התיישב. דורה הלך כמו־בן והביא שוטר. השוטר ניגש אל וואל ושאל: „מה עשית לו?" אמר וואל בשלוות־נפש מוחלטת: „נתתי לו סטירת־לחי, על שהפריע להצגה."

תיאטרון נשים. כוכב שעלה לגדולה בחסיתו של ג'ורג' וואל הוא השחקן יעקב בידו. הוא סיפר:

אנחנו לא היינו ביחסים כמו בין מנהל ושחקן. אני לא יודע מה שאחרים סיפרו עליו, אבל הוא היה בשבילי חבר. ערב אחד חליתי, לפני ההצגה, והוא ישב אתי ועם הרופא וטיפל בי יותר מאשר הורים. רק למענו הלכתי עם 40 מעלות חום להציג.

עוד לפני הצגה, היינו עומדים ערב ערב לפני התיאטרון, ממול, ומסתכלים על האנשים שהיו הולכים לתיאטרון. הוא הכיר טוב כל אחד והיה אומר: „אתה רואה אותם? זה הקהל שלנו."

בשני קוני למל, למשל, היו אנשים באים פעמיים ושלוש בשביל אותה הצגה, והוא הכיר אותם והיה מצביע לי עליהם ואומר: „אתה רואה את זה שמה? זה עם הקרחת והמעיל החום? זה היה כבר פעמיים והיום הוא בא בפעם השלישית."

היינו מדברים הרבה. כאשר היינו בנסיעות, היינו יושבים יחד ומדברים. הוא היה יושב אתי ומספר לי על תוכניותיו ועל החלומות שלו. אחת התוכניות הגדולות, שלא יצאה לפועל, היה התיאטרון על מים. תוכניתו היתה כזאת, שהאנשים ישבו מסביב לבריכה, ועל המים תהיה במה ובתוך המים יהיה בלט של מים.

אחר כך היתה לו תוכנית, וזו היתה התוכנית האחרונה שלו — להרכיב תיאטרון נשים. למה תיאטרון של נשים? מפני שדבר כזה היה לו ברומניה, שקראו לו ג'יאקונדה. הוא רצה לקחת 14 בחורות מכל מיני עדות ולעשות מזה פולקלור, ועל זה הוא דיבר אתנו כשכבר היה חולה. בגלל התיאטרון הזה של נשים, עברתי לשחק בחיפה. מפני שזה לא היה בדיוק בשבילי, או הלכתי לחיפה — בהסכמתו.

האם

יפה הוא שמה של בחורה, ילידת עיראק בת 20, שהתאהבה בבחור ערבי בן 22 וילדה לו ילד. שמה המלא נאסר לפירסום, כדי לא לאפשר את זיהוי הילד. יפה, שבנה נגזל ממנה, הגישה השבוע עירעור על כך באמצעות עורך־הדין אברהם פישמן. אולם אין זה רק סיפור הטרגדיה של האם שאינה יכולה לקבל את בנה. מאחוריו מסתתר סיפור מזעזע של שינאה גזעית ושל התהום הפעורה בין שני העמים החיים בישראל, והרקע המטפח תהום איומה זו.

ע מדתי לפני בית התינוקות שבו היה בני. אנחנו, בכסף שלנו, הכנסנו אותו לשם. ניגשתי לדלת הראשית ואמרתי ל־מטפלת: „באתי לקחת אותו."

היא שאלה אותי: „הבאת פתקה מקצינת המיבחן, הגברת ככפי?"

עניתי לה: „לא, לא הבאתי."

„את יודעת מה," רצתה המטפלת לעזור לי, „אנחנו מכניסים ומוציאים ילדים רק בבוקר. רוצי להביא פתקה ותקבלי אותו."

לא הלכתי. נכנסתי קודם לראות את הילד. הוא שכב על המיטה ובכה בכי מר. הוא היה רטוב כולו וקיא היה על המיטה. זה כאב לי.

לקחתי אותו בידי. הרגשתי שהוא מטפס עלי בכל כוחו. הוא הרגיש שאני אמא שלו. הוא היה זקוק לי. ידעתי שאסור לי לקחת אותו בלי פתק. שמתי אותו במיטה. הוא התחיל לבכות שוב. יצאתי מהחדר והבכי רדף אחרי למסדרון. לא יכולתי להמשיך. חזרתי אליו, לקחתי אותו ביד והוא הפסיק לבכות. הנחתי אותו מחדש במיטה, ושוב פרץ הבכי כשיצאתי למסדרון.

ארבע פעמים חזרתי אליו ולקחתי אותו בידי. הוא רצה אותי. הוא בכה אלי. לא יכולתי יותר להחזיק מעמד. לקחתי את בני שלי ויצאתי מבית התינוקות.

זה היה אחרי שארבעה חודשים שלחו אותי וסיבבו אותי ממקום למקום. יום יום הייתי באה לגברת כספי ממשרד הסעד והיא היתה שולחת אותי לקריה. משם שלחו אותי אליה בחזרה, וכל יום היה אותו דבר.

לבסוף נאלצתי לחתוף את בני מבלי שידעתי בכלל שאני חוטפת אותו. זה היה בני ואני שילמתי עבור החזקתו בבית התינוקות. הוא אינו מיקרה סוציאלי. זה מיקרה של קיפוח והפלייה גזעית, שהתחיל עוד לפני שלוש שנים כשלאבא שלי נודע בפעם הראשונה שאני יוצאת עם עבד אל־רחים מגדלה מכפר בקעה.

★ ★ ★

„לא רוצה רצח!"

ע ברתי בממעדה של הורי ברחוב בוגרשוב, כששמתי לב לבחור היפה שהיה נכנס כל פעם לאכול ומסתכל עלי. הוא גר בצד השני של הרחוב וראיתי שהוא משגיח בי כשאני באה לבקר במסעדה.

יום אחד שאל אותי מה אני עושה פה כל פעם. „אני הבת של בעל־הבית," עניתי לו. הוא לא חיכה הרבה ותיכף הזמין אותי ללכת איתו לקולנוע.

עוד באותו ערב, כשהלכנו לקולנוע, שאלתי אותו מאיפה הוא ומי הוא. הוא סיפר לי תיכף את שמו האמיתי ושהוא ערבי, ושאל אותי אם זה מפריע לי ואם הרגש שלי משתנה לפי זה.

עניתי לו: „אני לא מבדילה בין יהודים לערבים. למדתי בבית־ספר ביפו יחד עם ערבים וזה לא הפריע."

הוא ליווה אותי באותו ערב הביתה והורי בכלל לא ידעו שהוא הלך איתי לקולנוע. יצאנו ככה במשך שישה חודשים, בלי שאף אחד ירגיש. אפילו לחברים הטובים שלנו לא סיפרנו, כדי שלא ידע האבא שלי מזה. אבל אחיו של עבדאללה הרגיש שהוא בא הביתה מאוחר, וכשהוא פנוי הוא לא בא לגור אצלו בדירה. הוא התחיל לעקוב אחרינו וגילה שהוא יוצא לבלות איתי.

הוא הלך לאביו, סיפר לו וביקש ממנו שיפסיק את הדבר. הם לא רצו שבן משפחתם ילך עם יהודיה. אבל זה לא עזר להם; אנחנו נשארנו חברים. אני לא יכולתי לותר עליו והוא לא יכל לותר עלי. האבא שלי הלך לבעל־הבית איפה שהוא גר ואמר לו שיגרש אותו מהבית. בעל־הבית נכנע. הוא בא לעבדאללה, נתן לו את הכסף ששילם עד סוף החודש וביקש ממנו לצאת מהדירה. הוא אמר לו: „אני לא רוצה שיהיה רצח בדירה שלי!"

★ ★ ★

סיפרו לאבי

י ום שגירשו אותו מהדירה באתי בוכה אליו: „אחיך סיפר הכל לאבי," אמרתי לו. „הלילה בטוח יעשו לי משהו בבית אם לא אבוא." ביקשתי שיכין לי מקום בבית חברה, שם אוכל להישאר עד שישלימו ההורים.

למחרת באו אצלו שוטרים, תפסו אותו באמצע הארוחה והכניסו אותו אל תוך הניידת. כששאל אותם מה קרה, ענה לו אחד השוטרים: „אתה לא תראה יותר את השמש, חביבי. אתה יכול להיות בטוח שאנחנו נזרוק אותך מתל־אביב."

אחד המכרים שלנו הלך והלשין למשטרה על המקום איפה שאני התחבאתי, והם באו ולקחו גם אותי. ביקשתי מהם שלא יחזירו אותי לאבי, שחיכה במשטרה. אמרתי להם שהוא יהרוג אותי בבית. אבל הם בכלל לא רצו לשמוע מה שהוא אומר. הם החתימו אותו על פתק שלא יעשה לי שום דבר ונתנו אותי לו.

רק באנו הביתה לקח אבי מוט ברזל ונתן לי מכה על הרגל, עד שנשברה. אחר